ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1983

Vyhlásené: 07.04.1983 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

31

PŘEDSEDNICTVO ČESKÉ NÁRODNÍ RADY vyhlašuje

úplné znění zákona ze dne 29. června 1967 č. 69 Sb., o národních výborech, pokud se vztahuje na území České socialistické republiky, se změnami a doplňky provedenými zákonem České národní rady č. 33 1970 Sb., o finančních správách, zákonem České národní rady č. 116/1971 Sb., o výborech a komisích lidové kontroly, zákonem České národní rady č. 146/1971 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o národních výborech a upravuje působnost národních výborů na některých úsecích státní správy, zákonem České národní rady č. 49/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o národních výborech a upravuje působnost místních národních výborů ve střediskových obcích a zákonem České národní rady č. 137/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o národních výborech a upravuje působnost městských národních výborů na některých úsecích státní správy, a se změnami vyplývajícími z ústavního zákona o Československé federaci. ZÁKON o národních výborech Národní shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

Hlava první
POSTAVENÍ NÁRODNÍCH VÝBORŮ VE STÁTĚ A SPOLEČNOSTI

Oddíl 1
Základní ustanovení

§ 1

(1) Národní výbory jsou orgány socialistické státní moci a správy v krajích, okresech a obcích. Ve své činnosti upevňují pod vedením Komunistické strany Československa socialistické společenské zřízení, řídí se ústavou, ostatními zákony a právními předpisy.

(2) Národní výbory jako zastupitelské sbory pracujícího lidu jsou složeny z poslanců, kteří jsou voleni na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním.

(3) Poslanci jsou lidem kontrolováni, jemu odpovědni a mohou být z rozhodnutí svých voličů odvoláni.

§ 2

Národní výbory zabezpečují komplexní ekonomický a sociální rozvoj svých územních obvodů, jako státní orgány samosprávného charakteru spojují ve své práci uspokojování potřeb společnosti s potřebami a zájmy ve svém územním obvodu především s potřebami rozvoje měst a obcí, a uvádějí do souladu celospolečenské, místní, skupinové a osobní zájmy. Chrání práva, oprávněné zájmy občanů a organizací a vedou je k plnění zákonů a k úctě k právům spoluobčanů. Podílejí se na ochraně socialistické hospodářské soustavy, socialistického pořádku ve společnosti a na upevňování obranyschopnosti republiky.

§ 3

(1) Národní výbory vyvíjejí veškerou svou činnost ve spojení s občany, za jejich aktivní účasti a pod jejich stálou kontrolou Vytvářejí předpoklady pro přímou účast občanů na plnění svých úkolů a přibírají občany k jejich řešení a provádění. Zapojují tak občany v nejširší míře do správy státu.

(2) Národní výbory soustavně zkoumají zájmy občanů, jejich potřeby a názory, radí se s nimi o návrzích závažných opatření, pozorně se zabývají jejich připomínkami a náměty a seznamují je s výsledky své práce a skládají jim účty ze své činnosti.

§ 4

(1) Národní výbory plní své úkoly v součinnosti s orgány Národní fronty a organizacemi v ní sdruženými, zejména s Revolučním odborovým hnutím, s Českým svazem žen, se Socialistickým svazem mládeže a s ostatními společenskými organizacemi.

(2) Spolupráci s Revolučním odborovým hnutím zaměřují národní výbory na přípravu a uskutečňování důležitých opatření dotýkajících se zájmů pracujících a vyžadují si k nim od jeho orgánů stanoviska. Obdobně spolupracují i s jednotnými zemědělskými družstvy.

(3) Národní výbory se zabývají náměty organizací sdružených v Národní frontě. Projednávají s orgány Národní fronty záměry týkající se rozvoje svých územních obvodů a předkládají orgánům Národní fronty a organizacím v ní sdruženým návrhy na spolupráci při tvorbě, plnění a kontrole plnění volebních programů Národní fronty.

§ 5

(1) Národním výborům přísluší výkon státní správy v jejich územních obvodech. Zákon jim může svěřit výkon státní správy i v územních obvodech jiných národních výborů.

(2) Jiným územním orgánům nebo organizacím může být výkon státní správy svěřen jen zákonem.

§ 6

(1) Národní výbory vzájemně spolupracují s ostatními státními orgány ve svých územních obvodech k dosažení společných cílů. Spolupráci zaměřují zvláště na všestranné upevňování socialistické zákonnosti a státní disciplíny, na předcházení trestné činnosti, na posilování obranyschopnosti republiky, na plnění zákona o rodině a na všestrannou ochranu občanských práv.

(2) Soudy, prokuratura a útvary Sboru národní bezpečnosti seznamují národní výbory se stavem socialistické zákonnosti a ochrany veřejného pořádku v jejich územních obvodech.

(3) Jiné státní orgány, než orgány uvedené v odstavci 2, které působí v územním obvodu národního výboru, jsou povinny na žádost národního výboru podávat mu zprávy o své činnosti, která se dotýká zájmů a potřeb občanů. Národní výbor je upozorňuje na nedostatky, které zjistí, a může na nich požadovat provedení opatření k odstranění nedostatků. Státní orgány jsou povinny informovat národní výbor o provedených opatřeních ve lhůtě jím stanovené.

(4) Národní výbory jsou oprávněny při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci své působnosti ukládat úkoly Veřejné bezpečnosti, a to prostřednictvím příslušných náčelníků. Útvary Veřejné bezpečnosti jsou ve věcech výkonu služby odpovědny a podřízeny jen vyšším náčelníkům.

(5) Národní výbory ve městech a v obcích mohou za podmínek stanovených vládou zřizovat inspekce veřejného pořádku národních výborů k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci své působnosti. Pracovníci těchto inspekcí dohlížejí na dodržování předpisů na ochranu veřejného pořádku, upozorňují občany a organizace na zjištěné nedostatky a činí opatření k jejich odstraněni. Jsou oprávněni požadovat od občanů potřebné vysvětlení k objasnění skutečností nutných k zjištění přestupků a ukládat pokuty v blokovém řízení. Předvést občana mohou jen v případě, neprokáže-li hodnověrně svou totožnost a věc nelze vyřídit na místě v blokovém řízení. Vláda nařízením podrobněji upraví úkoly inspekcí veřejného pořádku národních výborů a práva a povinnosti jejich pracovníků.

§ 6a

(1) Národní výbory mohou sdružovat na základě smlouvy s jinými národními výbory, státními, družstevními, společenskými a jinými socialistickými organizacemi prostředky nebo činnosti k účinnějšímu a hospodárnějšímu plnění jejich společných úkolů (dále jen „sdružování prostředků a činností“).

(2) Národní výbory mohou navrhovat a koordinovat sdružování prostředků a činností socialistických organizací, je-li takové sdružování účelné a vyžaduje-li to celospolečenský zájem.

(3) Nedojde-li k dohodě, mohou národní výbory uložit socialistickým organizacím povinnost uzavřít smlouvu o sdružení prostředků a činností. Toto oprávnění přísluší národním výborům, i když se sdružování prostředků a činností samy nezúčastní.

(4) Při sdružování prostředků a činností postupují národní výbory podle zásad stanovených vládou České socialistické republiky (dále jen „vláda“).

§ 7

(1) Vůči ústředně řízeným hospodářským, družstevním a ostatním organizacím a vůči organizacím řízeným nebo spravovaným národními výbory vyšších stupňů vykonávají národní výbory státní správu, zejména na úseku výstavby, vodního hospodářství, vytváření a ochrany podmínek zdravého způsobu života a práce, zdravotnických služeb, veřejného pořádku, požární ochrany, ochrany rostlinné a živočišné výroby a zemědělského půdního a lesního fondu. Předpisy upravující jednotlivé úseky činnosti státní správy stanoví, v kterých případech se musí tyto organizace řídit opatřeními národního výboru.

(2) Národní výbory koordinují a kontrolují činnost ústředně řízených hospodářských, družstevních a ostatních organizací a organizací řízených nebo spravovaných národními výbory vyšších stupňů, pokud jde o poskytování služeb pro obyvatelstvo, bytovou výstavbu a údržbu bytového majetku, tvorbu a ochranu životního prostředí, veřejné a závodní stravování a rozvoj tělesné výchovy, sportu a rekreace. Ustanovení § 6 odst. 3 věty druhé a třetí platí obdobně.

(3) Ústředně řízené hospodářské, družstevní a ostatní organizace a organizace řízené nebo spravované národními výbory vyšších stupňů se podílejí na zabezpečování komplexního ekonomického a sociálního rozvoje územních obvodů národních výborů. Jsou povinny spolupracovat s národními výbory a předkládat jim k zaujetí závazného stanoviska v případech stanovených zvláštními předpisy podklady o připravovaných investicích a jiných důležitých opatřeních, které národní výbory potřebují k zabezpečování celkového rozvoje kraje, okresu, města a obce.

(4) Národní výbory iniciativně upozorňují ústředně řízené hospodářské a družstevní organizace na nedostatky ve využívání jimi obhospodařovaných prostředků a požadují od nich vyjádření k těmto upozorněním.

Oddíl 2
Stupně a druhy národních výborů

§ 8

V obcích a ve městech jsou místní a městské národní výbory, v okresech okresní národní výbory a v krajích krajské národní výbory.

§ 9

(1) V obci, kterou na návrh okresního národního výboru určí krajský národní výbor jako střediskovou obec (dále jen „středisková obec"), působí místní národní výbor s rozšířenou působností.

(2) Se souhlasem občanů může být zřízen jeden místní národní výbor pro několik obcí; o tomto opatření rozhoduje na návrh místních národních výborů okresní národní výbor.

(3) Krajský národní výbor může na návrh okresního národního výboru určit, že místní národní výbor pro několik obcí má působnost jako místní národní výbor ve střediskové obci.

§ 10

(1) Městské národní výbory jsou ve městech, která jsou sídly okresů, dále v jiných obcích městského charakteru, které na návrh krajského národního výboru určí vláda.

(2) Městské národní výbory se člení na kategorie.

(3) V první kategorii jsou městské národní výbory ve městech, která jsou sídly krajů, a městské národní výbory v dalších významných velkých městech se zvlášť rozvinutou hospodářskou, politickou, kulturní, sociální a správní činností a ve významných lázeňských městech (dále jen „městské národní výbory první kategorie"); významná velká města, pokud nejsou sídly krajů, a významná lázeňská města určí na návrh krajských národních výborů vláda.

(4) Ve druhé kategorii jsou městské národní výbory ve městech, která jsou sídly okresů, a městské národní výbory v obcích městského charakteru, které jsou významnými středisky osídlení a jsou vybaveny zařízeními a provozovnami pro zabezpečování služeb a potřeb obyvatel obcí a jejich spádového území (dále jen „městské národní výbory druhé kategorie"); tyto obce určí krajský národní výbor.

(5) Ve třetí kategorii jsou městské národní výbory v ostatních obcích městského charakteru.

§ 11

(1) V městech Brně, Ostravě a Plzni je Národní výbor města Brna, Národní výbor města Ostravy a Národní výbor města Plzně (dále jen „národní výbory měst Brna, Ostravy a Plzně"). Tyto národní výbory jsou řízeny příslušným krajským národním výborem.

(2) Území měst Brna, Ostravy a Plzně se dělí na městské obvody, v nichž působí obvodní národní výbory, které jsou řízeny národním výborem města. Vytvořit nebo zrušit městský obvod nebo změnit jeho území přísluší národnímu výboru města po vyjádření obvodních národních výborů a po projednání s krajským národním výborem, a to se zřetelem na potřeby občanů ve městě.

(3) K městům Brnu, Ostravě a Plzni mohou být připojeny okolní obce tvořící příměstskou oblast usnesením krajského národního výboru po předchozím souhlasu národního výboru města, národních výborů v obcích o jejichž připojení jde, a příslušného okresního národního výboru.

(4) Ve městech Brně, Ostravě a Plzni mohou v městských částech působit se souhlasem národního výboru města místní národní výbory, které jsou jím řízeny.

§ 12

V hlavním městě Československé socialistické republiky je Národní výbor hlavního města Prahy a obvodní národní výbory. Národní výbor hlavního města Prahy je řízen přímo vládou. Zvláštní úpravu působnosti a organizační výstavby Národního výboru hlavního města Prahy a obvodních národních výborů stanoví zákon.

Hlava druhá
POSLANCI

§ 13

Počet svých poslanců stanoví národní výbor se zřetelem na počet obyvatel, na velikost svého obvodu, na rozsah své působnosti i se zřetelem na to, aby národní výbor tvořil dělný pracovní sbor. Přitom počet poslanců stanoví tak, aby

a) místní národní výbor měl nejméně
9 poslanců v obcích do 300 obyvatel,
11 poslanců v obcích do 600 obyvatel,
17 poslanců v obcích do 1500 obyvatel,
25 poslanců v obcích do 5000 obyvatel,
40 poslanců v obcích nad 5000 obyvatel;

b) místní národní výbor ve střediskové obci nebo městský národní výbor měl nejméně
25 poslanců v obcích do 1 500 obyvatel,
30 poslanců v obcích do 2 500 obyvatel,
35 poslanců v obcích do 5 000 obyvatel,
50 poslanců v obcích do 10 000 obyvatel,
60 poslanců v obcích do 20 000 obyvatel,
80 poslanců v obcích do 50 000 obyvatel,
85 poslanců v obcích nad 50 000 obyvatel;

c) okresní národní výbor měl nejméně
60 poslanců v okresech do 80 000 obyvatel, 80 poslanců v okresech s větším počtem obyvatel;

d) krajský národní výbor měl nejméně 80 poslanců;

e) Národní výbor města Brna měl nejméně 100, Národní výbor města Ostravy nejméně 100 a Národní výbor města Plzně nejméně 80 poslanců;

f) obvodní národní výbory v městech Brně, Ostravě a Plzni měly nejméně
30 poslanců v obvodech do 5 000 obyvatel,
40 poslanců v obvodech do 10 000 obyvatel,
60 poslanců v obvodech do 20 000 obyvatel,
80 poslanců v obvodech nad 20 000 obyvatel.

§ 14

(1) Poslanec národního výboru se podílí na jednání a rozhodování národního výboru, zvláště se aktivně účastní zasedání národního výboru a jeho orgánů, za jejichž člena byl zvolen. Pozorně zkoumá zájmy svých voličů, jejich potřeby a názory a udržuje s nimi stálé spojení.

(2) Poslanec skládá voličům účty ze své činnosti, a to

a) poslanec místního národního výboru, obvodního národního výboru ve městech Brně, Ostravě a Plzni a městského národního výboru nejméně dvakrát ročně;

b) poslanec jiného národního výboru než národního výboru uvedeného pod písm. a) nejméně jednou ročně.

§ 15

(1) Poslanec národního výboru je oprávněn zejména

a) předkládat návrhy národnímu výboru a jeho komisím a podněty jeho radě a odborům;

b) vznášet dotazy na radu, na její jednotlivé členy a na předsedy komisí, a to i mimo zasedání národního výboru nebo komise; odpověď na tyto dotazy musí být dána bezodkladně, nemůže-li se tak stát, nejpozději do 30 dnů;

c) požadovat od vedoucích odborů vysvětlení vztahující se na činnost odborů; vysvětlení může požadovat i od vedoucích organizací a zařízení řízených nebo spravovaných národním výborem, vysvětlení musí být dáno bezodkladně;

d) doporučovat vedoucím organizací a zařízení řízených nebo spravovaných národním výborem opatření k odstranění nedostatků a v závažnějších případech se obrátit na národní výbor, aby organizaci nebo zařízení uložil v mezích své působnosti vhodná opatření k nápravě

e) požadovat u státních orgánů a socialistických organizací, které národní výbor neřídí ani nespravuje, přijetí ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho poslanecké funkce, a požadovat od nich informace a vysvětlení;

f) účastnit se s hlasem poradním zasedání národního výboru nižšího stupně;

g) účastnit se vyřizování stížností, oznámení a podnětů občanů vztahujících se na činnost národního výboru, jeho orgánů a organizací, popřípadě postupovat stížnosti, oznámení a podněty občanů, které mu byly předány, příslušným orgánům a organizacím;

h) požadovat u odborů národního výboru, u soudu, prokuratury, státního notářství a hospodářské arbitráže porady ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho poslanecké funkce.

(2) Státní orgány a socialistické organizace jsou povinny

a) poskytovat poslanci pomoc pří plnění jeho úkolů;

b) zabývat se podněty, připomínkami a dotazy poslance a informovat ho o jejich vyřízení nejpozději do 30 dnů;

c) informovat poslance v co nejkratší době o vyřízení stížností, oznámení a podnětů občanů, které jim postoupil.

§ 13

(1) Poslanec národního výboru je povinen zejména

a) aktivně pracovat mezi voliči, radit se s nimi o návrzích závažných opatření, které bude národní výbor projednávat, uplatňovat oprávněné zájmy občanů v národním výboru a seznamovat je s prací národního výboru, především s jeho závažnými opatřeními, s novými zákony, s opatřeními vlády a s usneseními Komunistické strany Československa;

b) podávat voličům zprávy o své práci v národním výboru a o vyřízení jejích podnětů a připomínek;

c) udržovat stálý styk se společenskými organizacemi, které působí v jeho obvodu;

d) uplatňovat ve veškeré své práci zkušeností
a podněty občanů;

e) úzce spolupracovat s národními výbory nižších stupňů a uplatňovat jejich podněty a zkušenosti v práci národního výboru.

(2) Poslanec místního národního výboru, obvodního národního výboru a městského národního výboru je povinen úzce spolupracovat s občanskými výbory ve svém volebním obvodu.

§ 17

(1) Poslanec národního výboru nesmí být pro výkon své funkce zkrácen na právech ani na nárocích vyplývajících z pracovního nebo z obdobného poměru (člena družstva). Organizace, jejímž je poslanec pracovníkem, je povinna umožnit mu výkon funkce a poskytnout mu za tím účelem potřebné pracovní volno; to platí i o členech komisí národních výborů, kteří nejsou poslanci.

(2) Poslanci, který je pro výkon funkce uvolněn ze zaměstnání, se zachovává pracovní poměr. Místo mzdy (jiné odměny za práci) obdrží od národního výboru přiměřenou odměnu. Ostatní poslanci a členové komisí, kteří nejsou poslanci, obdrží od národního výboru náhradu ušlého výdělku; vláda stanoví, ve kterých případech mohou od národního výboru obdržet ještě odměnu za výkon funkce. Náhrada skutečných výdajů, která jim vzniknou v souvislosti s výkonem funkce, jim náleží podle předpisů platných pro pracovníky v pracovním poměru.

(3) Podrobnější úpravu odměn a náhrad stanoví vláda.

Hlava třetí
PŮSOBNOST NÁRODNÍCH VÝBORŮ

Oddíl 1
Základní ustanovení

§ 18

Předním úkolem národních výborů při zabezpečování komplexního ekonomického a sociálního rozvoje je zejména péče o výstavbu měst a obcí, o tvorbu a ochranu životního prostředí, o zlepšování úrovně bydlení a služeb, o rozvíjení kulturního a společenského života, o výchovu mládeže, o vytváření podmínek pro rozvoj tělesné výchovy, sportu a rekreace, o zabezpečování veřejného pořádku a ochrany zájmů občanů. Národní výbory dbají o souladný rozvoj jejich územního obvodu, o účelné hospodaření s pracovními silami, o zvyšování efektivnosti investiční výstavby, o hospodárné využívání přírodních, finančních a hmotných zdrojů a o dodržování hospodárnosti při vynakládání prostředků.

§ 19

Národní výbory podle zvláštních předpisů vykonávají státní správu, zejména na úseku
- vytváření a ochrany podmínek zdravého způsobu života a práce,
- oblastního plánování,
- územního plánování a stavebního řádu,
- pracovních sil,
- ochrany přírody a kulturních památek,
- ochrany a využívání nerostného bohatství,
- zemědělství,
- lesního a vodního hospodářství,
- energetiky,
- hospodaření s byty a s nebytovými prostory,
- financí a správy a ochrany národního majetku,
- zásobování, obchodu, veřejného a závodního stravování a cestovního ruchu,
- služeb,
- dopravy a silničního hospodářství,
- školství,
- kultury a informací,
- zdravotnictví,

- sociálního zabezpečení,
- obrany státu,
- ochrany veřejného pořádku,
- požární ochrany,
- všeobecné vnitřní správy.

§ 20

(1) Národní výbory spravují organizace a zařízení v odvětvích (úsecích)
- školství, zejména předškolní zařízení, základní školy, střední školy a školy pro mládež vyžadující zvláštní péči, školská výchovná zařízení, školská účelová zařízení,
- kultury, ochrany přírody a kulturních památek,
- zdravotnictví, zejména ústavy národního zdraví,
- sociálního zabezpečení, zejména ústavy a jiná zařízení sociální péče,
- vnitřní správy, zejména archivy národních výborů a inspekce veřejného pořádku,
- požární ochrany, zejména veřejné požární útvary.

(2) V otázkách zřizování a zrušování organizací a zařízení uvedených v odstavci 1 se národní výbory řídí obecně závaznými právními předpisy, usneseními vlády a národního výboru vyššího stupně a v otázkách odborného vedení též směrnicemi (instrukcemi) ministerstev (ústředních orgánů státní správy) a národního výboru vyššího stupně.

§ 21

K plnění svých úkolů mohou národní výbory zřizovat a řídit organizace nebo zařízení, které obstarávají:
- veřejně prospěšné služby (čistění města, odvoz pevných domovních odpadů, správu a údržbu veřejné zeleně, veřejného osvětlení, zásobování vodou z veřejných vodovodů, odvádění odpadních vod veřejnými kanalizacemi apod.),
- správu a údržbu domovního majetku,
- místní stavebnictví,
- místní dopravní služby a veřejnou osobní i nákladní automobilovou dopravu,
- výstavbu, údržbu a správu silnic a místních komunikací,
- placené služby (praní a čistění, opravářské činnosti včetně autoopravárenství, zhotovení věcí na zakázku, osobní služby, ubytovací služby, veřejné stravování, rekreaci a cestovní ruch, pohřebnictví apod.),
- místní výrobu,
- zásobování tuhými palivy,
- obchodní činnost navazující na služby a místní výrobu,
- projektové a investorské práce, popřípadě inženýrské činnosti,
- sběr druhotných surovin,
- jiné specializované činnosti (centralizovaná výroba pokrmů pro veřejné a závodní stravování apod.).

§ 22

(1) Řízení hospodářské organizace zahrnuje právo vymezit organizaci předmět činnosti, svěřit jí potřebný majetek do správy, stanovit jí v mezích obecně závazných právních předpisů podmínky hospodaření, jmenovat a odvolávat jejího vedoucího a vymezit jeho práva, povinnosti a odpovědnost, sledovat, jak organizace zabezpečuje uspokojování potřeb obyvatelstva a plní ostatní své základní úkoly, provádět kontrolu její činnosti a rozhodovat o jejím zrušení nebo sloučení s jinou organizací.

(2) Hlavní úkoly hospodářské organizace řízené národním výborem, zásady jejího řízení a vnitřní organizace stanoví statut, který podle zásad schválených vládou vydá národní výbor, který organizaci řídí; podrobnosti o vnitřní organizaci upraví organizační řád, který podle zásad stanovených ve statutu vydá ředitel (vedoucí) organizace.

(3) Národní výbor může uložit organizaci, kterou řídí, aby v rámci vymezeného předmětu své činnosti provedla určitou naléhavou práci nutnou v důležitém obecném zájmu.

(4) Obstarávají-li činnost uvedenou v § 21 organizace rozpočtové nebo příspěvkové nebo zařízení národních výborů, vztahuje se na ně ustanovení § 20 odst. 2.

§ 22a

Ředitel (vedoucí) organizace (zařízení), zřízené k plnění úkolů podle § 21, odpovídá za její činnost radě národního výboru.

§ 22b

(1) Místní národní výbory, obvodní národní výbory a městské národní výbory mohou udělovat jednotlivým občanům povolení k poskytování služeb. Rozsah služeb, které mohou občané poskytovat na základě povolení národních výborů, podmínky pro jejich povolování, obsah žádosti občana o udělení povolení, povinnosti občanů poskytujících služby a odnímání udělených povolení upraví vláda nařízením.

(2) Prodej zboží občany upravují zvláštní předpisy.1)

§ 23

(1) Národní výbory kontrolují činnost orgánů a organizací řízených nebo spravovaných národním výborem a činnost národních výborů nižších stupňů, jejich orgánů a jimi řízených a spravovaných organizací. Kontrolují dále, jak ústředně řízené hospodářské, družstevní a ostatní organizace a organizace řízené a spravované národními výbory plní své povinnosti podle tohoto zákona k zabezpečení potřeb ekonomického a sociálního rozvoje územních obvodů národních výborů. Kontrolují též, jak uvedené organizace plní své povinnosti uložené jim zvláštními předpisy upravujícími jednotlivé úseky státní správy, a to v rozsahu působnosti svěřené národnímu výboru.

(2) Národní výbory kontrolují, jak ústředně řízené státní, družstevní a ostatní organizace plní své povinnosti, uložené jim zvláštními předpisy upravujícími vztahy k rozpočtům národních výborů.

§ 24

(1) Národní výbory mohou

a) zaujímat stanovisko k otázkám veřejného zájmu a předkládat je jiným orgánům;

b) udělovat čestné občanství obce (města), ceny národního výboru v rozsahu a za podmínek stanovených vládou a jiná veřejná uznání.

(2) Pokud není předepsáno užívání státního znaku, mohou národní výbory měst Brna, Ostravy a Plzně, obvodní i místní národní výbory v těchto městech a městské národní výbory, jakož i jimi řízené a spravované organizace, užívat znaku města. Jiné organizace mohou užívat znaku města jen se svolením příslušného národního výboru.

§ 24a

(1) Národní výbory mohou k plnění svých úkolů vydávat pro své územní obvody obecně závazná nařízení.

(2) Obecně závazná nařízení národního výboru musí být v souladu se zákony, jinými obecně závaznými právními předpisy a obecně závaznými nařízeními národních výborů vyšších stupňů.

(3) Obecně závazné nařízení národního výboru musí být vyhlášeno. Vyhlášení se provede tak, že se obecně závazné nařízení národního výboru vyvěsí na jeho úřední desce. Tento způsob vyhlášení je podmínkou platnosti obecně závazného nařízení národního výboru. Kromě toho se obecně závazné nařízení uveřejní způsobem v místě obvyklým a obecně závazná nařízení národních výborů vyšších stupňů též na úředních deskách místních národních výborů, obvodních národních výborů a městských národních výborů.

(4) Obecně závazné nařízení národního výboru nabývá účinnosti patnáctým dnem následujícím po dni jeho vyhlášení, pokud v něm není stanoven pozdější počátek účinnosti. Ve výjimečných případech, kdy to vyžaduje naléhavý obecný zájem, může národní výbor stanovit, že obecně závazné nařízení nabývá účinnosti již dnem vyhlášení.

(5) Obecně závazná nařízení národního výboru musí být každému přístupna u národního výboru, který je vydal. U místních národních výborů, obvodních národních výborů a městských národních výborů musí být přístupna i všechna obecně závazná nařízení národních výborů vyšších stupňů, která se vztahují na jejich územní obvody.

Oddíl 2
Působnost národních výborů jednotlivých stupňů a druhů

Místní národní výbor

§ 25

(1) Místní národní výbor vytváří podmínky pro uspokojování oprávněných potřeb a zájmů občanů, podmínky zdravého způsobu života a práce v obci, organizuje výstavbu obce, pečuje o její zvelebováni a vzhled, rozvíjí kulturní a společenský život a chrání veřejný pořádek a práva občanů. Na všech úsecích své práce vytváří podmínky k efektivnímu a intenzivnímu rozvoji zemědělství.

(2) Místní národní výbor

a) spravuje základní školu, školská zařízení a zařízení sociální péče v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy, místní lidovou knihovnu a podle místních podmínek další kulturní zařízení;

b) spravuje místní komunikace a veřejné osvětlení a obstarává podle místních podmínek další veřejně prospěšné nebo jiné služby pro obyvatelstvo (§ 21), a to i pro obyvatelstvo spádového území;

c) dává souhlas k rozmístění prodejen, stanoví prodejní dobu a činí opatření k zajištění řádného zásobování obyvatelstva;

d) vykonává státní správu na dalších vymezených úsecích, zejména na úseku evidence obyvatelstva, vedení matrik, požární ochrany, výstavby, hospodaření s byty a nebytovými prostory, ochrany rostlinné a živočišné výroby a ochrany zemědělského půdního a lesního fondu.

(3) Činí-li jiné státní orgány opatření, která se dotýkají zájmů obce, jsou povinny vyžádat si stanovisko místního národního výboru.

§ 25a

Místní národní výbor ve střediskové obci mimo působnost, která mu přísluší podle § 25,

a) zřizuje, řídí a zrušuje drobné provozovny a podle podmínek i podnik služeb poskytující základní služby občanům a zařízení nebo organizací pro správu a údržbu domovního majetku, je-li to vzhledem k rozsahu tohoto majetku účelné;

b) vyjadřuje se k návrhům koncepcí rozvoje okresu, střednědobých a prováděcích hospodářských plánů a rozpočtu okresního národního výboru; okresní národní výbor je povinen projednávat tyto návrhy s místními národními výbory ve střediskových obcích a informovat je o schválených koncepcích, hospodářských plánech a rozpočtu a o jejich plnění;

c) ve vztahu k organizacím řízeným národními výbory vyšších stupňů

   1. vyžaduje zprávy o jejich činnosti, pokud se dotýká životních podmínek obyvatelstva obce a úkolů místního národního výboru při rozvoji jejího území;

   2. požaduje na organizacích zjednání nápravy při zjištění nedostatků v jejich činnosti, pokud došlo k porušení socialistické zákonnosti nebo celospolečenských zájmů a tím k ohrožení oprávněných potřeb nebo životních podmínek obyvatelstva obce; organizace jsou povinny oznámit národnímu výboru ve lhůtě jím určené, jak a do kdy zabezpečí odstranění nedostatků;

   3. požaduje na organizaci uložení kárného opatření nebo jiného postihu pracovníkovi odpovědnému za nedostatky, které nebyly odstraněny ve lhůtě oznámené organizací národnímu výboru;

   4. dává souhlas k umístění a zahájení činnosti nových provozoven nebo zařízení služeb a k rozšíření, omezení nebo zrušení služeb; po projednání s organizací a s příslušným orgánem Revolučního odborového hnutí stanoví provozní dobu pro poskytování služeb občanům;

   5. vyjadřuje se k návrhům na ustanovení a a odvolání vedoucích provozoven a zařízení; při závažných nebo opakovaných nedostatcích v činnosti provozoven a zařízení může navrhnout odvolání jejich vedoucích z funkce;

d) ve vztahu k ústředně řízeným hospodářským, družstevním a ostatním organizacím

   1. má oprávnění uvedená v ustanovení písm. c) č. 1, 2, 3 a 4;

   2. navrhuje okresnímu národnímu výboru pozastavení výkonu usnesení nebo jiného opaření jednotného zemědělského družstva, které je v rozporu s právními předpisy nebo stanovami jednotného zemědělského družstva, se smlouvou o spolupráci nebo o zřízení společného zemědělského podniku;

   3. vyjadřuje se k vydávání povolení jednotnému zemědělskému družstvu k provozování přidružené výroby na území střediskové obce;

   4. navrhuje okresnímu národnímu výboru, aby požádal o svolání mimořádné členské schůze (sboru zástupců) jednotného zemědělského družstva k projednání závažných otázek týkajících se zájmů střediskové obce.

§ 26

Městský národní výbor

(1) Městský národní výbor zabezpečuje plánovitý rozvoj města a účastní se řešení oblastních proporcí. Organizuje výstavbu města, vytváří podmínky zdravého způsobu života a práce ve městě, rozvíjí kulturní a politickovýchovnou práci a chrání veřejný pořádek a práva občanů.

(2) Městský národní výbor mimo působnost, která přísluší místnímu národnímu výboru (§ 25 odst. 2 a 3), může podle potřeby zřizovat, řídit nebo spravovat organizace a zařízení, které jsou potřebné k uspokojování potřeb občanů. Městský národní výbor první kategorie zřizuje, řídí nebo

spravuje zejména organizace obstarávající placené služby, veřejně prospěšné služby a správu a údržbu domovního majetku.

(3) Městský národní výbor vykonává i působnost, která přísluší místnímu národnímu výboru ve střediskové obci (§ 25a).

(4) Městský národní výbor dále.

a) ve vztahu k organizacím řízeným národními - výbory vyšších stupňů

   1. zaujímá stanovisko k návrhům koncepcí rozvoje a hospodářských plánů organizací poskytujících služby;
   2. vydává souhlas k umístění organizace nebo její části (závodu, provozovny apod.) na území města;
   3. posuzuje programy sociálního rozvoje organizací z hlediska jejich návaznosti na hospodářský, sociální a kulturní rozvoj města a zaujímá k nim stanovisko;

b) ve vztahu k ústředně řízeným hospodářským, družstevním a ostatním organizacím

   1. má oprávnění uvedená pod písm. a) č. 2 a 3;
   2. zaujímá stanovisko k záměrům, koncepcím a jiným opatřením organizací, pokud se dotýkají rozvoje a výstavby města a potřeb občanů;
   3. vyjadřuje se k návrhům na ustanovení a odvolání vedoucích závodů a provozoven organizací poskytujících služby obyvatelstvu; při závažných nebo opakovaných nedostatcích v činnosti závodů a provozoven může navrhnout odvolání jejich vedoucích z funkce;

c) vyjadřuje se k návrhům závazných stanovisek, která vydávají příslušné orgány státní správy k návrhům na rozmístění vybraných investic, zejména z hlediska nároků na přírodní zdroje, bytovou výstavbu, vlivu na tvorbu a ochranu životního prostředí, jakož i k návrhům na zrušování zastaralých a neefektivních provozoven a neperspektivních výrob, popřípadě dává k tomuto zrušování podněty.

(5) Městský národní výbor první kategorie vydává závazná stanoviska k návrhům na rozmístění vybraných investic podle zvláštních předpisů.

(6) Městský národní výbor první kategorie a městský národní výbor druhé kategorie vykonává v případech stanovených zákonem také působnost, která jinak přísluší okresnímu národnímu výboru.

§ 26a

(1) Národní výbory měst Brna, Ostravy a Plzně a obvodní národní výbory v těchto městech mají působnost městských i okresních národních výborů. Národní výbory měst Brna, Ostravy a Plzně kromě toho vykonávají ve zvlášť stanovených věcech2) státní správu, která jinak přísluší krajským národním výborům. Obvodní národní výbory v těchto městech vykonávají státní správu ve věcech, které podle zvláštních předpisů příslušejí městským národním výborům. Místním národním výborům v městských částech přísluší působnost, kterou mají místní národní výbory podle tohoto zákona.

(2) Národní výbory měst Brna, Ostravy a Plzně mohou v dohodě s obvodními národními výbory stanovit, že budou plnit v zájmu jednotné správy města i další úkoly, které by obvodním národním výborům jinak náležely, jde-li o věci celoměstského významu nebo dosáhne-li se tím účelnějšího výkonu státní správy nebo lepšího uspokojování potřeb občanů a organizací. Stejným způsobem mohou některé úkoly ze své působnosti svěřit všem obvodním národním výborům, popřípadě některému z nich. Národní výbor města může v dohodě s místním národním výborem působícím v městské části přenést některé úkoly náležející do působnosti místního národního výboru na

obvodní národní výbor. Na návrh místního národního výboru se může národní výbor města po projednáni s občany usnést na zániku tohoto místního národního výboru a na převzetí jeho působnosti obvodním národním výborem.

(3) Národní výbory měst Brna, Ostravy a Plzně ve svých statutech zejména upraví rozdělení úkolů mezi národním výborem města a obvodními národními výbory; stanoví městské obvody, znak a barvy města a způsob jejich užívání; podrobněji upraví uspořádání orgánů národního výboru města a obvodních národních výborů, jejich působnost a vzájemnou dělbu práce mezi nimi; stanoví, které odbory a jiné útvary zřizují obvodní národní výbory, a hlavní zásady a formy účasti občanů na správě města.

§ 26b

(1) Obvodní národní výbory v městech Brně, Ostravě a Plzni v souladu s plánovitým rozvojem města zabezpečují za nejširší účasti občanů rozvoj svých obvodů. Pečují o zvelebování a vzhled obvodu. Úzce spolupracují s národním výborem města při řešení celoměstských otázek a předkládají mu v tomto směru iniciativní návrhy. Podílejí se na sestavování dlouhodobých koncepcí a plánů města a sestavují a schvalují plány rozvoje vlastního hospodářství a své rozpočty.

(2) Obvodní národní výbory řídí obvodní podniky bytového hospodářství, spravují obvodní lidové knihovny a další kulturní zařízení; mohou zřizovat a řídit i další organizace a zařízení, které uspokojují převážně místní potřeby nebo které je účelnější organizovat podle obvodů.

§ 26c

Národní výbory měst Brna, Ostravy a Plzně vydávají závazná stanoviska k návrhům na rozmístění vybraných investic podle zvláštních předpisů.

§ 27
Okresní národní výbor

(1) Okresní národní výbor řídí národní výbory nižšího stupně. Pomáhá jim v jejich práci, zejména pro ně organizuje odbornou a poradenskou činnost, zabývá se jejich podněty a upozorněními, radí se s nimi, dozírá na plnění zákonů a zachovávání státní disciplíny. Provádí periodické revize hospodaření národních výborů nižších stupňů, jakož i organizací a zařízení řízených a spravovaných těmito národními výbory.

(2) Okresní národní výbor vykonává státní správu na všech úsecích uvedených v § 19.

(3) Okresní národní výbor spolupracuje s krajským národním výborem při vypracování koncepce rozvoje okresu a vyjadřuje se k návrhům koncepcí rozvoje kraje, střednědobých a prováděcích hospodářských plánů a rozpočtů krajského národního výboru; krajský národní výbor projednává tyto návrhy s okresními národními výbory a informuje je o schválených koncepcích, hospodářských plánech, o rozpočtu a o jejich plnění.

(4) Okresní národní výbor vydává závazná stanoviska k návrhům na rozmístění vybraných investic podle zvláštních předpisů a spolupracuje s krajským národním výborem při vypracování závazných stanovisek k návrhům na rozmístění vybraných investic, u nichž toto stanovisko vydává krajský národní výbor; dále spolupracuje s krajským národním výborem při zrušování zastaralých a neefektivních provozoven a neperspektivních výrob.

(5) Okresní národní výbor řídí nebo spravuje okresní správu silnic, okresní ústav národního zdraví, zařízení sociálního zabezpečení, dále školy a školská zařízení, kulturní a kulturně výchovné organizace a zařízení v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy. Může řídit i organizace obstarávající některé z činností uvedených v § 21, slouží-li k uspokojování potřeb více obcí a lze-li

je na tomto stupni účelněji řídit. Provádí periodické revize hospodaření organizací a zařízení jím řízených a spravovaných.

§ 28
Krajský národní výbor

(1) Krajský národní výbor zabezpečuje proporcionální rozvoj hospodářství a kulturní, zdravotnické a sociální výstavby v kraji; za tím účelem vypracovává návrh plánu rozvoje oblasti, v jehož rámci usměrňuje správné proporce v rozvoji kraje. Účastní se dalších prací na přípravě státního plánu rozvoje národního hospodářství, úzce spolupracuje s ústředními orgány státní správy a předkládá jim iniciativní návrhy na řešení otázek dotýkajících se rozvoje kraje.

(2) Krajský národní výbor navrhuje příslušným orgánům zrušení zastaralých a neefektivních provozoven a neperspektivních výrob a jeho zařazení do plánu, stanoví spolu s příslušným orgánem podmínky zrušení zastaralých a neefektivních provozoven a neperspektivních výrob a požaduje u příslušných orgánů uplatnění postihu vůči organizaci, která tyto podmínky neplní; vydává závazná stanoviska k návrhům na rozmístění vybraných investic podle zvláštních předpisů.

(3) Krajský národní výbor řídí okresní národní výbory, pomáhá jim a radí se s nimi, zabývá se jejich podněty a upozorněními, dozírá na plnění zákonů a zachovávání státní disciplíny a provádí periodické revize jejich hospodaření.

(4) Při výkonu státní správy se krajský národní výbor zaměřuje především na stanovení základních úkolů, řešení koncepčních otázek a na dozor na plnění zákonů a směrnic ústředních orgánů.

(5) Krajský národní výbor může řídit hospodářské organizace a spravovat rozpočtové a příspěvkové organizace, které slouží uspokojování potřeb více okresů nebo krajů, je-li řízení nebo správa na tomto stupni účelnější; dále může řídit nebo spravovat organizace poskytující zvlášť specializované služby. Provádí periodické revize hospodaření organizací jím řízených a spravovaných.

Oddíl 3
Plán, rozpočet a správa majetku

§ 29

Národní výbor sestavuje a schvaluje

a) střednědobý hospodářský plán,

b) prováděcí hospodářský plán,

c) střednědobý rozpočtový výhled,

d) rozpočet.

§ 30

(1) Při zpracování svého hospodářského plánu vychází krajský národní výbor z úkolů a prostředků stanovených ve státním plánu rozvoje národního hospodářství a ve státním rozpočtu, jakož i z vlastního dlouhodobého výhledu opřeného o technickoekonomické koncepce a studie. Krajským národním výborům jsou ve střednědobém a prováděcím státním plánu stanoveny závazné úkoly pouze v nezbytném rozsahu; ve státním rozpočtu republiky jsou stanoveny finanční vztahy k rozpočtům národních výborů (souhrnný finanční vztah a účelové subvence), popřípadě další závazné limity.

(2) V rámci závazných úkolů a limitů stanovených státním plánem a na podkladě finančních vztahů k rozpočtům národních výborů stanovených státním rozpočtem republiky stanoví krajský a

okresní národní výbor národním výborům nižšího stupně závazné úkoly a limity, popřípadě jejich okruh rozšiřuje, a upravuje finanční vztahy k jejich rozpočtům; na jejich podkladě vypracují národní výbory všech stupňů své hospodářské plány a rozpočty.

(3) K zabezpečení hlavních cílů komplexního rozvoje měst Brna, Ostravy a Plzně stanoví vláda podle potřeby úkoly státních plánů rozvoje národního hospodářství, jimiž jsou krajské národní výbory při rozpisu plánu vázány.

(4) K zabezpečení hlavních cílů komplexního rozvoje měst, v nichž působí městské národní výbory první kategorie, krajské národní výbory určují pro tyto městské národní výbory závazné úkoly a v rámci finančních vztahů k rozpočtům okresních národních výborů závazné limity, zejména v oblasti investic. V případech stanovených vládou určují krajské národní výbory tyto závazné úkoly a závazné limity a pro městské národní výbory druhé kategorie.

§ 31

(1) Rozpočet národního výboru obsahuje ve stanoveném členění příjmy a výdaje národního výboru a jeho rozpočtových organizací včetně finančních vztahů k jeho hospodářským a příspěvkovým organizacím.

(2) Rozpočet musí být vyrovnán.

(3) Místní a městské národní výbory projednávají své rozpočty s občany.

§ 32

(1) Příjmy národního výboru tvoří zejména

a) příjmy z hospodářství národního výboru, především příjmy od hospodářských organizací jím řízených,

b) výnosy daní a poplatků v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy,

c) dotace a subvence ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu národního výboru vyššího stupně,

d) ostatní příjmy v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy,

e) dobrovolné příspěvky od jiných národních výborů, státních, družstevních a společenských organizací,

f) úvěry.

(2) Příjmy národního výboru nejsou účelové, s výjimkou účelových subvencí ze státního rozpočtu a příjmů, jejichž účelovost je stanovena právními předpisy nebo orgánem, který je poskytuje.

(3) Ministerstvo financí stanoví, v kterých případech doplňkové příjmové zdroje, patřící jinak krajskému národnímu výboru, připadnou národním výborům měst Brna, Ostravy a Plzně.

§ 33

(1) Národní výbor musí v rozpočtu zabezpečit krytí veškerých svých závazků, které převzal, závazků vyplývajících z plnění zákonných povinností, popřípadě též odvody do rozpočtu národního výboru vyššího stupně, popřípadě do státního rozpočtu.

(2) Nedosahuje-li národní výbor rozpočtem předpokládaných příjmů, musí omezit v odpovídajícím rozsahu výdaje; přitom však musí zabezpečit výdaje ke krytí převzatých závazků a výdaje na plnění zákonných povinností.

§ 34

Národní výbor vytváří vlastní peněžní fondy, především z prostředků získaných ze svého hospodaření a využívá jich k dalšímu rozvoji hospodářské a kulturní výstavby.

§ 35

Národní výbor a jeho organizace spravují majetek ve státním socialistickém vlastnictví, který slouží k plnění jejich úkolů.

§ 36

Národní majetek, který spravuje hospodářská organizace řízená národním výborem, anebo národní majetek, který národní výbor spravuje a využívá k některému z účelů uvedených v § 21, může být opatřením nadřízených orgánů převeden do správy jiné organizace tomuto národnímu výboru nepodřízené tehdy, vznikne-li pochybnost o tom, která organizace má určitý národní majetek spravovat, nebo jde-li o nemovitý majetek, jehož je třeba k uskutečnění stavby, jejího užívání nebo k provedení asanace.

§ 37

Oddíl 4
Samostatná působnost národního výboru

§ 38

V otázkách péče o zlepšování životního prostředí, úrovně bydlení a uspokojování dalších potřeb občanů různými službami, o rozvíjení kulturního a společenského života a o vytváření podmínek pro rozvoj tělesné výchovy, sportu a rekreace, dále v otázkách zřizování a řízení svých hospodářských organizací (§ 21 a 22), v otázkách správy majetku (§ 35 a 36) a sdružování prostředků a činností (§ 6a), stanovení hospodářského plánu a rozpočtu a hospodaření podle něho (§ 29 až 33) a v otázkách zřizování a správy svých fondů (§ 34) vykonávají národní výbory svou působnost samostatně, řídíce se jen zákony a jinými obecně závaznými právními předpisy a usneseními vlády.

Hlava čtvrtá
NÁRODNÍ VÝBOR A JEHO ORGÁNY

Oddíl 1
Pravomoc plenárního zasedání národního výboru

§ 39

(1) Národní výbor na svém plenárním zasedání projednává základní otázky komplexního ekonomického a sociálního rozvoje svého územního obvodu, zejména pokud jde o poskytování a úroveň všech služeb pro obyvatelstvo, bydlení, bytovou výstavbu a údržbu bytového majetku, životní prostředí a další zájmy a potřeby obyvatelstva. Zřizuje si výkonné a kontrolní orgány, řídí jejich činnost a hodnotí výsledky jejich práce. Všechny orgány národního výboru jsou mu ze své činnosti odpovědny.

(2) Plenárnímu zasedání národního výboru je vyhrazeno

a) schvalovat dlouhodobé koncepce rozvoje územního obvodu národního výboru; jde-li o krajský národní výbor, schvalovat též návrhy dlouhodobých oblastních výhledů a návrhy střednědobých a prováděcích oblastních plánů;

b) schvalovat střednědobé a prováděcí hospodářské plány národního výboru a hodnotit jejich plnění, stanovit celkové vztahy k plánu a rozpočtu národních výborů nižších stupňů;

c) schvalovat volební programy Národní fronty, kontrolovat jejich plnění a hodnotit výsledky socialistické soutěže organizované národními výbory;

d) schvalovat územní plány a projednávat dlouhodobé koncepce a návrhy střednědobých plánů rozvoje zemědělské výroby; jde-li o krajský národní výbor, projednávat též dlouhodobé koncepce rozvoje lesního hospodářství;

e) schvalovat plány rozvoje kultury, roční plány kulturně výchovné činnosti a projednávat návrhy střednědobých plánů rozvoje tělesné výchovy a sportu;

f) schvalovat rozpočet a závěrečný účet národního výboru;

g) jde-li o krajský národní výbor, projednávat vybrané významné investiční záměry, přijímat k nim stanoviska a stanovit podmínky k jejich realizaci podle zvláštních předpisů;

h) schvalovat základní směry sdružování prostředků a činností;

ch) zřizovat, slučovat a zrušovat hospodářské, rozpočtové a jiné organizace a zařízení národního výboru; jde-li o hospodářské organizace, vymezit jim i předmět činnosti a schvalovat jejich statuty;

i) rozhodovat o územních změnách, popřípadě jednat o návrzích těchto změn;

j) stanovit počet poslanců národního výboru, stanovit počet a hranice volebních obvodů;

k) zřizovat a rušit komise, odbory a jiné orgány národního výboru a určovat dělbu práce mezi nimi;

l) volit předsedu, místopředsedy a tajemníka národního výboru, další členy rady, dále předsedy, tajemníky a další členy komisí národního výboru, jakož i odvolávat je z funkce;

m) volit předsedu, místopředsedu a další členy výboru lidové kontroly národního výboru a odvolávat je z funkce, jakož i schvalovat plán činností tohoto výboru; projednávat výsledky důležitých kontrol a návrhy na opatření;

n) ustanovovat vedoucí odborů národního výboru a hygienika a odvolávat je z funkcí, a to po vyjádření národního výboru vyššího stupně; jde-li o vedoucího odboru krajského národního výboru nebo krajského hygienika, po vyjádření příslušného ministerstva (ústředního orgánu státní správy);

o) usnášet se na obecně závazných nařízeních národního výboru a projednávat rozbory účinnosti obecně závazných nařízení národního výboru, jakož i rozbory zákonnosti a účinnosti obecně závazných nařízení národních výborů nižších stupňů;

p) schvalovat jednací řád plenárního zasedání, rady, výboru lidové kontroly, komisí, jakož i organizační řád národního výboru; řídí se při tom vzorovým jednacím řádem a vzorovým organizačním řádem, které vydá vláda;

r) rozhodovat o přijetí půjčky nebo úvěru;

s) jde-li o okresní národní výbor, volit a odvolávat z funkce soudce z lidu okresního soudu;

t) jde-li o krajský národní výbor, volit a odvolávat z funkce soudce z lidu krajského soudu;

u) projednávat zprávy o stavu socialistické zákonnosti a ochraně veřejného pořádku, které jim předkládají soudy, prokuratura a útvary Sboru národní bezpečnosti, a zprávy jiných státních orgánů, které působí v územním obvodu národního výboru, o jejich činnosti dotýkající se zájmů a potřeb občanů;

v) usnášet se o přenesení působnosti národního výboru na národní výbory nižších stupňů podle zvláštních předpisů;

x) hodnotit úroveň služeb poskytovaných obyvatelstvu a tvorbu a ochranu životního prostředí;

y) hodnotit úroveň vyřizování stížností, oznámení a podnětů občanů došlých národnímu výboru, organizacím a zařízením řízeným a spravovaným národním výborem;

z) udělovat čestné občanství obce (města) a jiná veřejná uznání, jakož i udělovat ceny národního výboru.

(3) Plenární zasedání národního výboru si může vyhradit rozhodnutí v jakékoliv další otázce, která patří do působnosti jeho orgánů.

§ 40

Národní výbor může rozhodnout, že některou základní otázku života obce nebo města před tím, než k této otázce přijme usnesení, předloží k projednání občanům; učiní tak zejména, jde-li o územní plán obce, o sloučení obcí nebo o jiné závažné územní změny.

§ 41

Okresní a krajský národní výbor svolává k posouzení některých důležitých otázek týkajících se činnosti národních výborů konference národních výborů nižších stupňů.

Oddíl 2
Jednání plenárního zasedání národního výboru

§ 42

(1) Krajské a okresní národní výbory se scházejí nejméně čtyřikrát, městské a místní národní výbory nejméně šestkrát do roka k řádnému zasedání.

(2) Zasedání národního výboru svolává předseda národního výboru na základě usnesení rady. Požádá-li o to alespoň čtvrtina poslanců, anebo národní výbor vyššího stupně nebo jeho rada, vláda, je předseda národního výboru povinen svolat národní výbor k mimořádnému zasedání, a to tak, aby se zasedání konalo nejpozději do 14 dnů.

(3) Přípravu zasedání národního výboru organizuje jeho rada v součinnosti s komisemi a s poslanci; při přípravě zasedání národního výboru jeho rada úzce spolupracuje s národními výbory nižších stupňů, s orgány Národní fronty a organizacemi v ní sdruženými, státními orgány a s organizacemi, jejichž činnosti se dotýká věc, jež se má na plenárním zasedání projednávat. Návrhy mohou předkládat rada, komise anebo jednotliví poslanci. Národní výbor si k prověření předložených návrhů může vyžadovat stanoviska, zejména svého výboru lidové kontroly, popřípadě pracovních skupin poslanců a dalších občanů, dále odborné posudky a vyjádření. S otázkami, které budou předmětem jednání plenárního zasedání, musí být poslanci včas seznámeni.

§ 43

(1) Plenární zasedání národního výboru jsou veřejná. Rada uvědomuje občany o místu a době jednání a o navrženém programu.

(2) Požádá-li o slovo, poslanec národního výboru vyššího stupně nebo České národní rady nebo Federálního shromáždění anebo zástupce vlády, musí mu být uděleno. Slovo může být uděleno též občanu, který není poslancem.

§ 44

K platnosti usnesení plenárního zasedání národního výboru je třeba souhlasu nadpoloviční většiny hlasů všech poslanců. Hlasuje se zpravidla zdvižením ruky.

§ 45

(1) Plenární zasedání národního výboru řídí jeho předseda. Předseda spolu s tajemníkem podpisuje obecně závazná nařízení národního výboru a jiná jeho usnesení. Předseda národního výboru zastupuje národní výbor navenek. Předsedu zastupuje místopředseda národního výboru nebo jiný člen rady pověřený národním výborem.

(2) Úkoly předsedy a místopředsedů národního výboru plní v městech Brně, Ostravě a Plzni primátor města Brna, primátor města Ostravy a primátor města Plzně a jejich náměstkové. Primátor jako představitel města má právo užívat historických primátorských insignií.

Oddíl 3
Rada

§ 46

(1) Rada je výkonný orgán národního výboru s všeobecnou působností. Organizuje a sjednocuje plnění úkolů národního výboru na všech úsecích. Rozhoduje zejména o otázkách, které svým významem přesahují rámec jednoho odvětví, popřípadě úseku státní správy.

(2) Rada národního výboru zejména

a) rozpracovává a zabezpečuje plnění úkolů, jež vyplývají z usnesení národního výboru, rad národních výborů vyšších stupňů a z usnesení vlády; projednává a řeší iniciativní návrhy komisí, poslanců, odborů a národních výborů nižších, stupňů a jejích rad; organizuje práce na přípravě plánu a rozpočtu národního výboru a projednává jejich návrhy;

b) hodnotí výsledky činnosti organizací řízených nebo spravovaných národním výborem, jmenuje a odvolává jejich vedoucí, stanoví jejich plat a zásady jejich hmotné zainteresovanosti; jmenuje a odvolává též hlavní kontrolory těchto organizací;

c) připravuje návrhy dlouhodobých oblastních výhledů a návrhy střednědobých a prováděcích oblastních plánů;

d) koordinuje přípravu závazných stanovisek, připravovaných orgány národního výboru;

e) navrhuje a koordinuje přípravu sdružování prostředků a činností;

f) jde-li o radu krajského národního výboru, navrhuje zrušení neefektivních a zastaralých provozoven a neperspektivních výrob a podle potřeby stanoví podmínky jejich zrušení;

g) stanoví po dohodě s ústředně řízenými hospodářskými a družstevními organizacemi podíl těchto organizací na komplexním ekonomickém a sociálním rozvoji územního obvodu;

h) řídí a sjednocuje činnost komisí národního výboru a vytváří podmínky pro jejich práci; zabezpečuje a kontroluje projednávání a řešení jejich návrhů, podnětů a připomínek;

ch) vytváří příznivé podmínky pro účinnou práci poslanců národního výboru;

i) řídí činnost odborů národního výboru, ukládá jim úkoly, dozírá na jejich plnění a dbá na racionalizaci činnosti odborů; stanoví pracovní náplň odborů; určuje jejich vnitřní organizaci a počty pracovníků; stanoví zásadní úkoly v kádrové práci, pečuje o růst kvalifikace pracovníků odborů a stanoví plat vedoucích odborů;

j) kontroluje a hodnotí výkon státní správy orgány národního výboru a orgány národních výborů nižších stupňů;

k) řídí ředitele (vedoucí) organizací (zařízení) obstarávajících činnosti uvedené v § 21.

(3) Rada národního výboru může v nutných a neodkladných případech vydat obecně závazné nařízení. Takové nařízení však pozbude platnosti, nebude-li schváleno na nejbližším zasedání národního výboru.

§ 47

(1) Rada je podřízena a odpovědna plenárnímu zasedání národního výboru, které může radu nebo její jednotlivé členy kdykoliv odvolat. Rada podává na každém řádném plenárním zasedání národního výboru zprávu o své činnosti.

(2) Rada národního výboru vyššího stupně usměrňuje a řídí činnost rad národních výborů nižších stupňů a pomáhá jim při plnění úkolů.

§ 48

(1) Rada místního nebo městského národního výboru má v obcích nebo ve městech s počtem

do 600 obyvatel 5- 7 členů,

od 600 do 1500 obyvatel 7- 9 členů,

od 1 500 do 5 000 obyvatel 9-11 členů,

od 5 000 do 10 000 obyvatel 10-13 členů,

od 10 000 do 20 000 obyvatel 11-14 členů,

nad 20 000 obyvatel 12-15 členů.

(2) Rada Národního výboru města Brna má 15-20 členů, rada Národního výboru města Ostravy 15-20 členů a rada Národního výboru města Plzně 15-18 členů. Rada obvodního národního výboru v těchto městech má 8-15 členů.

(3) Rada okresního národního výboru má dvanáct až patnáct členů.

(4) Rada krajského národního výboru má patnáct až osmnáct členů.

§ 49

(1) Radu národního výboru tvoří předseda, místopředsedové, tajemník národního výboru a další členové, volení národním výborem z poslanců na celé volební období.

(2) Rada setrvává ve své funkci i po uplynutí volebního období, dokud si nově zvolený národní výbor nezvolí radu.

§ 50

Rada rozhoduje vždy ve sboru, schází se ke schůzím podle potřeby. Usnáší se většinou hlasů všech svých členů.

§ 50a

Předseda, místopředsedové a tajemník národního výboru plní na základě pověření rady národního výboru úkoly koordinační a kontrolní povahy, které nevyžadují kolektivního rozhodování.

§ 51

(1) Předseda řídí schůze rady a spolu s tajemníkem podpisuje usnesení rady; mezi schůzemi rady koordinuje činnost místopředsedů a tajemníka národního výboru.

(2) Předseda je oprávněn pozastavit výkon usnesení rady, má-li za to, že odporuje obecně závaznému právnímu předpisu nebo usnesení národního výboru. Předloží pak věc k rozhodnutí nejbližšímu plenárnímu zasedání národního výboru.

§ 52

(1) Tajemník národního výboru řídí přípravu plánu činnosti národního výboru a jeho rady a koordinuje přípravu plánů činnosti jeho komisí a aktivů; dbá též o účelnou organizaci práce odborů a pomocných útvarů a o plynulý chod jejich práce.

(2) V rozsahu stanoveném organizačním řádem národního výboru tajemník plní úkoly vedoucího organizace v pracovněprávních vztazích pracovníků národního výboru s výjimkou pracovníků aparátu výboru lidové kontroly.

Oddíl 4
Komise a správní komise

§ 53

Národní výbor zřizuje pro úseky své práce komise, a to s přihlédnutím k rozsahu svých úkolů.

§ 54

(1) Komise jako iniciativní orgány se zabývají otázkami rozvoje na svém úseku a předkládají své návrhy národnímu výboru nebo jeho radě. Vycházejí přitom ze znalostí místních podmínek, potřeb a zájmů občanů.

(2) Komise jako kontrolní orgány dozírají na činnost organizací a zařízení řízených nebo spravovaných národním výborem, nezasahují však do otázek jejich operativního řízení. Dozírají též na práci odborů a správních komisí, zejména na dodržování socialistické zákonnosti při výkonu státní správy a na včasnost a kvalitu vyřizování záležitostí občanů; zjistí-li nedostatky v práci odborů, správních komisí nebo v činnosti organizací a zařízení řízených nebo spravovaných národním výborem, požadují jejich odstranění. Pokud není zjednána náprava, předkládají příslušné návrhy radě. Komise dále sledují a kontrolují, jak se na jednotlivých úsecích činnosti národního výboru uplatňuje jeho působnost a pravomoc a jak se provádějí usnesení národního výboru a jeho rady. Při své kontrolní činnosti se komise opírají o poznatky občanů a spolupracují s nimi.

(3) Komise jako výkonné orgány činí opatření uvedená v § 38 a další opatření v otázkách svěřených jim plenárním zasedáním národního výboru. Nemohou činit, opatření ve věcech, které jsou vyhrazeny plenárnímu zasedání národního výboru (§ 39) anebo jeho radě (§ 46). Komise místního a městského národního výboru, který nezřizuje odbory, plní i úkoly odborů.

§ 55

(1) Národní výbor volí členy komise z poslanců a dalších občanů, především z těch, kteří mu byli navrženi společenskými organizacemi. Většina členů komise musí být poslanci.

(2) Předsedou komise je poslanec národního výboru. Řídí a organizuje práci komise a dbá o plnění jejich usnesení. Je oprávněn pozastavit výkon usnesení komise, má-li za to, že odporuje obecně závaznému právnímu předpisu nebo usnesení národního výboru. Předloží pak věc radě na její nejbližší schůzi.

(3) Komise se schází podle potřeby. Usnáší se většinou hlasů všech členů.

§ 56

(1) Komise národního výboru nižšího stupně není podřízena komisi národního výboru vyššího stupně.

(2) Pro vztah komisí národního výboru k orgánům národního výboru vyššího stupně ve věcech správního řízení platí ustanovení zákona o správním řízení.

§ 57

(1) V případech stanovených zákonem zřizuje národní výbor správní komise, kterým přísluší rozhodovat o právech a povinnostech občanů a organizací, popřípadě plnit další úkoly na úsecích, pro které jsou zřízeny.

(2) Národní výbor volí členy správní komise z řad svých poslanců a dalších občanů, především těch, kteří mu byli navrženi společenskými organizacemi. Předsedou správní komise je poslanec národního výboru; řídí a organizuje práci správní komise a dbá o plnění jejích usnesení.

(3) Správní komise se usnáší většinou hlasů všech členů, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

(4) Správní komise jsou řízeny radou a podřízeny též příslušné správní komisi národního výboru vyššího stupně; jde-li o správní komisi krajského národního výboru, je podřízena příslušnému ústřednímu orgánu státní správy.

Oddíl 5
Výbory lidové kontroly národních výborů

§ 58

Krajské národní výbory, okresní národní výbory, městské národní výbory a místní národní výbory ve střediskových obcích zřizují výbory lidové kontroly; po projednání s výborem lidové kontroly příslušného okresního národního výboru je mohou zřídit též ostatní místní národní výbory.

§ 59

(1) Výbor lidové kontroly národního výboru se skládá z poslanců a z dalších občanů. Předsedu, místopředsedu a ostatní členy výboru lidové kontroly volí a odvolává plenární zasedání národního výboru; k volbě a odvolání místopředsedy, pokud není poslancem národního výboru, je třeba vyjádření výboru lidové kontroly národního výboru vyššího stupně, a jde-li o místopředsedu výboru lidové kontroly krajského národního výboru, vyjádření Výboru lidové kontroly České socialistické republiky. Členství ve výboru lidové kontroly je neslučitelné s funkcí předsedy, místopředsedy, tajemníka, předsedy komise a vedoucího odboru příslušného národního výboru nebo národního

výboru nižšího stupně anebo s funkcí vedoucího organizace řízené nebo spravované příslušným národním výborem.

(2) Předsedou výboru lidové kontroly je poslanec národního výboru; má právo, není-li členem rady národního výboru - zúčastňovat se schůzí rady s hlasem poradním. Předsedu výboru lidové kontroly zastupuje místopředseda.

(3) Odborné práce pro výbor lidové kontroly krajského a okresního, popř. i městského národního výboru obstarává aparát. Počty pracovníků aparátu a náklady na ně určuje plenární zasedání národního výboru na návrh výboru lidové kontroly.

§ 60

(1) Výbor lidové kontroly národního výboru se schází podle potřeby. Na svých schůzích rozhoduje o zásadních otázkách patřících do působnosti výboru. Usnáší se většinou hlasů všech svých členů. Předseda výboru lidové kontroly je oprávněn pozastavit výkon usnesení výboru, má-li za to, že odporuje obecné závaznému právnímu předpisu nebo usnesení národního výboru; předloží pak věc k rozhodnutí nejbližšímu plenárnímu zasedání národního výboru.

(2) O ostatních otázkách, patřících do působnosti výboru lidové kontroly, rozhodují jménem výboru jeho předseda, místopředseda a popřípadě pověření členové a pracovníci v rozsahu svěřené jim pravomoci.

Oddíl 6
Odbory

§ 61

(1) Národní výbory zřizují pro jednotlivá odvětví (úseky) své působnosti odbory.

(2) Místo odboru může národní výbor zřídit jako svůj orgán jiný útvar; o tomto útvaru platí ustanovení o odborech.

(3) Vláda stanoví nařízením, které odbory nebo jiné útvary národní výbory zřizují.

(4) Rada národního výboru při stanovení pracovní náplně odborů a jiných útvarů zřízených místo odborů vychází ze vzorové náplně vydané příslušným ministerstvem (ústředním orgánem státní správy).

§ 62

Odbory v odvětvích a na úsecích, pro které jsou zřízeny,

a) vykonávají státní správu s výjimkou věcí náležejících do pravomoci plenárního zasedání národního výboru, jeho rady, komisí a správních komisí;

b) vedou po odborné stránce organizace a zařízení řízené nebo spravované národním výborem;

c) zpracovávají odborné podklady pro jednání národního výboru, jeho rady, komisí a správních komisí a zabezpečují plnění usnesení národního výboru a jeho orgánů.

§ 63

(1) Odbor je řízen radou a odpovídá jí za veškerou svoji činnost. Ve věcech uvedených v § 62 písm. a) a b), nejde-li o věci uvedené v § 38, je podřízen též odboru národního výboru vyššího stupně, jde-li o odbor krajského národního výboru, příslušnému ústřednímu orgánu státní správy.

(2) Práci odboru řídí a za ni odpovídá jeho vedoucí.

(3) Odbory informují poslance o své činnosti i o poznatcích z činnosti organizací a zařízení řízených nebo spravovaných národním výborem.

(4) Pracovníci odborů jsou povinní účastnit se schůzí a besed poslanců s voliči a pomáhat jim v jejich práci ve volebním obvodu.

§ 63a

Ministerstvo vnitra České socialistické republiky (dále jen „ministerstvo vnitra“) stanoví v dohodě s příslušnými ústředními orgány státní správy obecně závazným právním předpisem předpoklady pro výkon funkcí, které vyžadují zvláštní odbornou způsobilost. Vymezí zejména obsah odborné způsobilosti, způsob jejího ověřování a formy dalšího zdokonalování, pokud nejsou stanoveny zvláštními předpisy.

§ 63b
Zvláštní orgány

V případech stanovených zákonem zřizují národní výbory pro výkon státní správy v příslušném odvětví (úseku) zvláštní orgány; zákon stanoví též postavení a působnost těchto orgánů.

Oddíl 7
Občanské výbory a jiné aktivy národního výboru

§ 64

(1) Městské národní výbory a obvodní národní výbory, jakož i místní národní výbory ve střediskových obcích zřizují občanské výbory. Místní národní výbory v ostatních obcích mohou zřizovat občanské výbory, vyžaduje-li to rozlehlost území a zvláštní podmínky hospodářského a kulturního rozvoje. Občané volí členy občanských výborů na veřejných shromážděních na dobu pěti let.

(2) Posláním občanských výborů je umožnit občanům uplatňovat jejich potřeby a zájmy v činnosti národního výboru a organizovat jejich účast na řešení veřejných záležitostí, zejména při zvelebování obce (města), udržování a ochraně bytového majetku, upevňování veřejného pořádku a socialistického soužití; občanské výbory se podílejí též na tvorbě, plnění a kontrole volebních programů Národní fronty.

(3) Národní výbor může v zájmu styku s občany pověřit občanské výbory plněním některých svých úkolů, nejde-li o rozhodnutí ve věcech státní správy. Pověřovat občanské výbory plněním úkolů může jen plenární zasedání národního výboru nebo jeho rada.

(4) Občanské výbory úzce spolupracují s poslanci národního výboru a pomáhají jim v jejich činnosti ve volebních obvodech.

(5) Občanské výbory se mohou obracet se svými návrhy, podněty a dotazy na radu a ostatní orgány národního výboru a na organizace národním výborem řízené nebo spravované; tyto orgány a organizace jsou povinny se zabývat návrhy, podněty a dotazy občanských výborů a informovat je o způsobu vyřízení.

§ 65

(1) K účasti občanů na společensky prospěšné práci, k hlubšímu poznávání jejich potřeb a zájmů a k řešení otázek vyžadujících všestranného posouzení zřizuje si národní výbor a jeho orgány poradní sbory, pracovní komise a jiné svá aktivy.

(2) Národní výbory dbají o to, aby organizace a zařízení jimi spravované nebo řízené vytvářely své aktivy k účasti občanů na své práci.

Hlava pátá
ŘÍZENÍ NÁRODNÍCH VÝBORŮ A JEJICH ORGÁNŮ

Vztahy národního výboru k ústředním orgánům a k národním výborům vyššího stupně

Oddíl 1

§ 68

(1) Stupně a druhy národních výborů, jakož i jejich postavení, působnost a organizaci upravují v mezích ústavních zákonů Československé socialistické republiky zákony České národní rady.

(2) Česká národní rada usměrňuje činnost národních výborů k plnění klíčových úkolů. Zobecňuje zkušenosti národních výborů, hodnotí účinnost forem a metod jejich práce, působí na uplatňování demokratických principů v jejich činnosti a usnáší se na opatřeních ke zlepšení jejich výstavby a práce.

(3) Česká národní rada umožňuje národním výborům účast na projednávání návrhů zákonů a usnesení České národní rady k otázkám činnosti národních výborů a na kontrole působení zákonů. Národní výbory se mohou obracet přímo na Českou národní radu s iniciativními podněty.

§ 67

(1) Vláda řídí a kontroluje práci národních výborů a vytváří vhodné podmínky pro jejich činnost.

(2) Vláda zejména

a) sjednocuje činnost ministerstev (ústředních orgánů státní správy) ve vztahu k národním výborům,

b) zabezpečuje realizaci jednotné státní politiky v otázkách komplexního ekonomického a sociálního rozvoje územních obvodů národních výborů,

c) určuje plánem a rozpočtem krajským národním výborům úkoly a prostředky, stanoví systemizaci aparátu národních výborů a počty pracovníků v souhrnu za všechna odvětví řízená národními výbory,

d) může stanovit krajským národním výborům závazné úkoly a limity, jakož i orientační ukazatele k zabezpečení souladu mezi rozvojem ústředně řízených odvětví a hospodářstvím národních výborů,

e) rozhoduje o zásadních otázkách týkajících se výkonu státní správy v působnosti národních výborů,

f) řeší sporné otázky, které se při rozpracovávání a uskutečňování celostátní politiky vyskytnou mezi krajskými národními výbory a ministerstvy (ústředními orgány státní správy) a mezi krajskými národními výbory navzájem,

g) kontroluje, jak národní výbory plní úkoly, a hodnotí výsledky jejich činnosti,

h) projednává zásadní otázky komplexního ekonomického a sociálního rozvoje jednotlivých krajů.

(3) Vláda podává České národní radě zprávy o činnosti národních výborů, o stavu plnění úkolů v jejich působnosti a o opatřeních, přijatých vládou při řízení národních výborů.

§ 67a

K zabezpečení řídící a kontrolní úlohy vlády ve vztahu k národním výborům

a) ministerstva (ústřední orgány státní správy) předkládají vládě

1. návrhy koncepcí rozvoje odvětví (úseků) řízených a spravovaných národními výbory,
2. návrhy ve věcech, které patří do samostatné působnosti národních výborů, pokud nejsou zákonem zmocněny k jejich úpravě obecně závazným právním předpisem (§ 38);

b) ministerstvo vnitra

1. organizuje jednotný postup ministerstev (ústředních orgánů státní správy) při přípravě návrhů pro jednání vlády a při plnění opatření přijatých vládou v otázkách týkajících se národních výborů,
2. koordinuje vydávání směrnic (instrukcí) ministerstev (ústředních orgánů státní správy), jež se týkají národních výborů a jimi řízených nebo spravovaných organizací,
3. koordinuje přípravu podkladů pro kontrolní činnost vlády z hlediska dodržování právních předpisů a plnění usnesení vlády v činnosti národních výborů, jakož i v činnosti ministerstev (ústředních orgánů státní správy) ve vztahu k národním výborům,
4. zajišťuje ve spolupráci s ostatními ministerstvy (ústředními orgány státní správy) vytváření podmínek pro zvyšování politické a odborné úrovně pracovníků národních výborů,
5. provádí rozbor činnosti národních výborů, organizuje výměnu zkušeností z jejich práce a usměrňuje a vyhodnocuje soutěže národních výborů,
6. usměrňuje organizování informačního systému národních výborů.

§ 68

(1) Ministerstva (ústřední orgány státní správy) řídí v rámci zákonů výkon státní správy v příslušném odvětví (úseku) vydáváním obecně závazných právních předpisů a směrnic (instrukcí), kontrolují výkon státní správy a dodržování socialistické zákonnosti, zevšeobecňují získané poznatky z této činnosti národních výborů a činí opatření k odstranění zjištěných nedostatků.

(2) Ministerstva (ústřední orgány státní správy), do jejichž působnosti náleží odvětví (úseky) řízené nebo spravované národními výbory, dále

a) řídí po odborné stránce činnost národních výborů na základě vládou schválených koncepcí rozvoje odvětví (úseků),

b) zabezpečují odborné vedení rozpočtových a příspěvkových organizací a zařízení národních výborů,

c) podílejí se na přípravě návrhů střednědobých a prováděcích hospodářských plánů a rozpočtů krajských národních výborů,

d) zabezpečují jednotný postup při používání právních předpisů v činnosti národních výborů,

e) pomáhají po odborné stránce národním výborům a jejich organizacím zabezpečovat úkoly a zdokonalovat metody činnosti,

f) usměrňují vědeckotechnický rozvoj a racionalizaci řídících a správních činností,

g) pečují o výchovu odborných kádrů národních výborů, organizací a zařízení jimi řízených nebo spravovaných.

(3) Ministerstva (ústřední orgány státní správy) působící v odvětvích ústředně řízených

a) zpracovávají ve spolupráci s krajskými národními výbory koncepci rozvoje odvětví (oboru) a návrhy dlouhodobých plánů; projednávají s nimi přípravu důležitých investic a opatření týkající se rozmístění závodů a provozoven a změny v zaměstnanosti obyvatelstva,

b) zabezpečují, aby jimi řízené orgány a organizace koordinovaly svoji činnost s národními výbory, zejména s okresními národními výbory, městskými národními výbory a místními národními výbory ve střediskových obcích a projednávaly s nimi všechna závažná opatření, týkající se rozvoje územních obvodů národních výborů.

§ 69 a 70

[4])

§ 71

Národní výbor vyššího stupně usměrňuje, kontroluje a řídí činnost národních výborů nižšího stupně; dbá přitom plně jejich pravomoci a odpovědnosti. Spolupracuje s nimi při přípravě vlastních opatření, seznamuje je s důležitými otázkami společenského rozvoje, které řeší vyšší orgány, poskytuje jim všestrannou pomoc a opírá se o jejich iniciativu.

Oddíl 2
Náprava nesprávných opatření

§ 72

(1) Plenární zasedání národního výboru může nesprávné usnesení rady nebo komise změnit nebo zrušit; učiní tak vždy, odporuje-li takové usnesení zákonu nebo jinému obecně závaznému právnímu předpisu nebo stanovenému plánu, rozpočtu nebo jinému jeho usnesení. Nesprávné opatření odboru (správní komise) zruší nebo změní, nezjedná-li nápravu sama rada.

(2) Má-li rada za to, že některé usnesení komise je nesprávné, může jeho výkon pozastavit a předložit věc k rozhodnutí národnímu výboru na jeho nejbližším plenárním zasedání. Toto oprávnění radě nepřísluší, jde-li o usnesení výboru lidové kontroly národního výboru.

(3) Nesprávné opatření odboru (správní komise) může zrušit nebo změnit rada.

§ 73

(1) Odporuje-li obecně závazné nařízení národního výboru zákonu nebo jinému obecně závaznému právnímu předpisu anebo obecně závaznému nařízení národního výboru vyššího stupně, národní výbor vyššího stupně takové nařízení zruší. Jde-li o nařízení krajského národního výboru, zruší je Česká národní rada.

(2) V případech uvedených v odstavci 1 rada národního výboru vyššího stupně výkon takového obecně závazného nařízení pozastaví a předloží věc svému národnímu výboru na jeho nejbližším zasedání. Jde-li o obecně závazné nařízení krajského národního výboru, pozastaví je vláda a předloží věc České národní radě.

§ 74

(1) Odporuje-li usnesení plenárního zasedání národního výboru zákonu, jinému obecně závaznému předpisu, usnesení plenárního zasedání národního výboru vyššího stupně, usnesením nebo směrnicím vyšších státních orgánů a nezjedná-li nápravu národní výbor sám, národní výbor vyššího stupně nebo vláda takové usnesení zruší.

(2) V případech uvedených v odstavci 1 rada národního výboru vyššího stupně výkon takového usnesení pozastaví a předloží věc svému národnímu výboru na jeho nejbližším zasedání.

§ 75

Jeli některé usnesení rady národního výboru nesprávné a nezjedná-li národní výbor nápravu sám, zruší je rada národního výboru vyššího stupně nebo vláda.

§ 76

Jeli některé opatření odboru (správní komise) ve věcech uvedených v § 62 písm. a) a b), nejde-li o věci uvedené v § 38, nesprávné a nezjedná-li nápravu národní výbor nebo jeho rada, může je zrušit odbor (správní komise) národního výboru vyššího stupně, jde-li o opatření odboru (správní komise) krajského národního výboru, příslušný ústřední orgán státní správy, jde-li o věc spadající do jeho působnosti.

§ 77

Usnesení plenárního zasedání národního výboru, rady nebo komise anebo opatření odboru ve věcech uvedených v § 38 zruší orgán vyššího stupně, jen jsou-li v rozporu se zákonem nebo s jiným obecně závazným právním předpisem anebo s usnesením vlády.

§ 78

O nápravě rozhodnutí vydaných ve správním řízení platí ustanovení zákona o správním řízení.

Hlava šestá
USTANOVENÍ ZAVĚREČNÁ

§ 79

[5])

§ 80

(1) Zrušují se

a) zákon č. 143/1949 Sb., o změnách v organizaci veřejné správy a v působnosti jejích orgánů;

b) zákon č. 65/1960 Sb., o národních výborech;

c) ustanovení § 6 a § 7 odst. 1 a 2 zákona č. 32/1963 Sb., o organizaci řízení zemědělství;

d) ustanovení § 13 věty první a druhé a § 14 zákona č. 34/1964 Sb., o volbách do Národního shromáždění a do národních výborů;

e) ustanovení § 29 věty druhé a § 42 věty druhé hospodářského zákoníku č. 109/1964 Sb.;

f) vládní nařízení č. 66/1960 Sb., o úpravě některých poměrů poslanců národních výborů a občanů zvolených za členy komisí národních výborů, ve znění vládního nařízení č. 189/1960 Sb.;

g) vládní nařízení č. 71/1960 Sb., o rozšíření pravomoci a odpovědnosti národních výborů a o uspořádání a činnosti jejich orgánů;

h) vládní nařízení č. 102/1961 Sb., o úpravě působnosti národních výborů podle předpisů o využití nerostného bohatství;

ch) vládní nařízení č. 11/1962 Sb., o prohloubeni organizace řízení zemědělství národními výbory;

i) vládní nařízení č. 93/1961 Sb., o spotřebitelských radách;

j) vládní nařízení č. 59/1959 Sb., o občanské kontrole provozoven;

k) část II vyhlášky č. 83/1961 Sb., o úkolech orgánů ROH a národních výborů při výkonu dozoru a péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

(2) Nedotčen zůstává zákon č. 169/1949 Sb., o vojenských újezdech.

(3) Dosavadní užší komise zřízené podle zvláštních předpisů se řídí ustanoveními o správních komisích (§ 57).

§ 81

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1968.

Zákon České národní rady č. 33/1970 Sb., o finančních správách, nabyl účinnosti dnem 1. července 1970. Zákon České národní rady č. 116/1971 Sb., o výborech a komisích lidové kontroly, nabyl účinnosti dnem 21. října 1971. Zákon České národní rady č. 146/1971 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o národních výborech a upravuje působnost národních výborů na některých úsecích státní správy, nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1972. Zákon České národní rady č. 49/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o národních výborech a upravuje působnost místních národních výborů ve střediskových obcích, nabyl účinnosti dnem 1. července 1982. Zákon České národní rady č. 137/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o národních výborech a upravuje působnost městských národních výborů na některých úsecích státní správy, nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1983.

Kempný v. r.

1) § 23 až 28 zákona České národní rady č. 127/1931 Sb., o vnitřním obchodě.

2) Příloha C zákona České národní rady č. 146/1971 Sb.

3) § 37 byl vypuštěn zákonem České národní rady č. 137/1982 Sb.

4) Nevztahuji se na území České socialistické republiky.

5) Nevztahuje se na území České socialistické republiky.

6) Dnem 1. ledna 1972 byly zrušeny článkem II zákona ČNR č. 148/1971 Sb., zákon č. 175/1968 Sb., o městě Brně, zákon ČNR č. 40/1969 Sb., o městě Ostravě, zákon ČNR č. 41/1969 Sb., o městě Plzni, a zákonné opatření předsednictva ČNR č. 126/1971 Sb., o národních výborech ve městech Brně, Ostravě a Plzni, s výjimkou ustanovení § 6.
Dnem 1. ledna 1983 bylo zrušeno článkem VII zákona ČNR č. 137/1982 Sb. usnesení Národního shromáždění Československé socialistické republiky ze dne 1. prosince 1967 uveřejněné pod č. 109/1967 Sb., kterým se vydává Vzorový statut městských národních výborů, a zákon ČNR č. 57/1971 Sb., kterým se mění zákon č. 69/1967 Sb., o národních výborech.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.